

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.18.0144.N

1. **AFG bvba**, met zetel te 2960 Brecht, Bergsebaan 135,
2. **D. M.**,
3. **M. C.**,
4. **AFG VERZEKERINGEN bvba**, met zetel te 2960 Brecht, Bergsebaan 135,
eisers,

vertegenwoordigd door mr. Paul Lefebvre, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1050 Brussel, Louizalaan 480/9,

tegen

JANSSEN EN JANSSEN VERZEKERINGEN bvba, met zetel te 2930 Brasschaat, Miksebaan 238 R,

verweerster,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 9 november 2017.

Advocaat-generaal Els Herregodts heeft op 7 mei 2020 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Koenraad Moens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Els Herregodts heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eisers voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Tweede onderdeel***

1. Krachtens artikel II.3. Wetboek van Economisch Recht is iedereen vrij om enige economische activiteit naar keuze uit te oefenen.

Krachtens artikel II.4. Wetboek van Economisch Recht wordt de vrijheid van ondernemen uitgeoefend met inachtneming van de in België van kracht zijnde internationale verdragen, van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid zoals vastgesteld door of krachtens de internationale verdragen en de wet, alsmede van de wetten die de openbare orde en de goede zeden betreffen en van de bepalingen van dwingend recht.

De vrijheid om enige economische activiteit naar keuze uit te oefenen en de vrijheid van ondernemen omvatten de vrijheid van mededinging die slechts aan beperkingen kan worden onderworpen bij wet of overeenkomst.

De wet voorziet niet in een concurrentieverbod in hoofde van een bestuurder van een vennootschap.

2. Krachtens artikel 1134, derde lid, Burgerlijk Wetboek moeten overeenkomsten te goeder trouw ten uitvoer worden gebracht.

Krachtens artikel 1135 Burgerlijk Wetboek verbinden overeenkomsten niet alleen tot hetgeen daarin uitdrukkelijk bepaald is, maar ook tot alle gevolgen die door de billijkheid, de wet of het gebruik aan de verbintenis, volgens de aard ervan, worden toegekend.

Uit de verplichting om het mandaat van bestuurder van een vennootschap te goeder trouw uit te voeren, volgt dat de bestuurder ten aanzien van de vennootschap gehouden is door een loyauteitsverplichting die onder meer inhoudt dat hij, tenzij anders overeengekomen, geen activiteit mag uitoefenen die concurreert met de door de vennootschap uitgeoefende activiteit zolang hij zijn mandaat in die vennootschap uitoefent.

Deze loyauteitsverplichting tot niet-mededinging neemt een einde bij het beëindigen van het mandaat van bestuurder, tenzij anders is overeengekomen en onverminderd het verbod tot het stellen van daden van oneerlijke mededinging.

3. De appelrechters stellen vast en oordelen dat:

- de tweede eiser medezaakvoerder was van de verweerster tot 30 december 2010;
- de eerste eiseres feitelijk zaakvoerder was van de verweerster van 1 januari 2011 tot 5 november 2016;
- de verplichting te handelen in het belang van de vennootschap in hoofde van elke bestuurder bestaat, die hierbij loyaal moet zijn;
- het de bestuurder verboden is te concurreren met de vennootschap;
- een bestuurder aldus niet kan werken als bestuurder of in een andere functie met beslissingsbevoegdheid voor een vennootschap die concurrentie voert met de vennootschap waarvan hij bestuurder is;
- het concurrentieverbod aanvangt bij het begin van de aanvaarding van het bestuurdersmandaat, in dit geval 1 januari 2011, en in principe eindigt wanneer de overeenkomst wordt beëindigd, in dit geval 5 november 2016;

- evenwel ook na de beëindiging van de bestuurdersovereenkomst een zekere samenwerking van de goede trouw wordt aanvaard, zodat in die periode de loyaleitsplicht met inbegrip van het concurrentieverbod behouden blijft;
- het een zuiver contractuele plicht met uitwerking na de overeenkomst betreft;
- de tweede eiser en de eerste eiseres zich *prima facie* schuldig hebben gemaakt aan de schending van de niet-concurrentieverplichting tijdens de periode van samenwerking van het concurrentieverbod op grond van de goede trouw, die in dit geval bepaald wordt op twaalf maanden na het einde van de overeenkomst op 5 november 2016 en verstrijkt op 5 november 2017;
- dit concurrentieverbod van beperkte omvang verantwoord is omdat de eerste eiseres en haar vaste vertegenwoordiger, de tweede eiser, nauw betrokken waren bij het bestuur van de verweerster, het een kleine vennootschap met *intuitu personae* karakter betreft, en de eerste en tweede eisers grotendeels verantwoordelijk waren voor het aanwerven en behouden van het cliënteel;
- dit concurrentieverbod verenigbaar is met de principiële vrijheid van handel en nijverheid.

4. De appelrechters oordelen aldus dat er op de gewezen bestuurder van een vennootschap een post-contractueel concurrentieverbod rust op grond van een loyaleitsplicht die volgt uit de verplichting het mandaat van bestuurder te goeder trouw uit te voeren.

Met die redenen verantwoordden zij niet wettig hun beslissing, met gedeeltelijke bevestiging van de beroepen beschikking, dat de eiseres verbod wordt opgelegd om gedurende één jaar vanaf 5 november 2016 de natuurlijke of rechtspersonen die op 5 november 2016 klant waren van de verweerster, rechtstreeks dan wel via een aangeselde of lasthebber of via enige verbonden onderneming op welke wijze dan ook te benaderen met de bedoeling om of met als gevolg dat met deze klanten door een derde, in het bijzonder de vierde eiseres, een klantenrelatie aangegaan wordt, dit alles onder verbeurte van een dwangsom van 15.000 euro per vastgestelde overtreding en per klant, te rekenen vanaf de betekening van het arrest.

Het onderdeel is gegrond.

Dictum

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter over.

Verwijst de zaak naar het hof van beroep te Gent.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Koen Mestdagh, als voorzitter, sectievoorzitter Geert Jocqué, en de raadsheren Bart Wylleman, Koenraad Moens en Sven Mosselmans, en in openbare rechtszitting van 25 juni 2020 uitgesproken door sectievoorzitter Koen Mestdagh, in aanwezigheid van advocaat-generaal Els Herregodts, met bijstand van griffier Vanity Vanden Hende.

V. Vanden Hende

S. Mosselmans

K. Moens

B. Wylleman

G. Jocqué

K. Mestdagh